

'Stijlvol en gestroomlijnd, vol nostalgie... More please!' – THE TIMES

GUILLAUME MUSSO

HET GEHEIME LEVEN VAN SCHRIJVERS

THRILLER

INTERNATIONALE BESTSELLER

1

De belangrijkste eigenschap van een schrijver

*De belangrijkste eigenschap van een schrijver,
is dat hij stevig zitvlees heeft.*

Dany LAFERRIÈRE

Dinsdag 11 september 2018

1.

De zeilen klapperden onder een stralende hemel in de wind. De zeilboot had de Zuid-Franse kust even na een uur 's middags verlaten en gleeed nu met een snelheid van vijf knopen in de richting van het eiland Beaumont. Ik zat naast de schipper, vlak bij de stuurhut, beneveld door de beloften die in de zeelucht hingen, en ging volledig op in de goudgele glinstering die op de Middellandse Zee danste.

Die ochtend was ik heel vroeg vanuit mijn studio in Parijs vertrokken om de TGV van zes uur naar Avignon te halen. In de pausenstad was ik op de bus naar Hyères

gestapt en van daaruit had ik een taxi genomen naar het haventje van Saint-Julien-les-Roses, de enige pier met een verbinding naar het eiland Beaumont. Door een van de vele vertragingen van de spoorwegen was ik vijf minuten te laat voor de enige oversteek van die middag. Terwijl ik over de kade rondzwierf en mijn koffer achter me aan trok, bood de kapitein van een Nederlands zeilschip, die net zijn klanten van het eiland ging ophalen, me aan om mee te varen.

Ik was net vierentwintig en stond op een ingewikkeld punt in mijn leven. Ik was twee jaar eerder afgestu-deerd aan een businessopleiding in Parijs, maar nooit op zoek gegaan naar een baan die daarop aansloot. Ik had die opleiding gedaan om mijn ouders te pleasen en wilde zelf helemaal geen leven dat in het teken stond van management, marketing of financiën. De afgelopen twee jaar had ik wat losse baantjes gehad om mijn huur te betalen, maar al mijn creatieve energie had ik gestoken in het schrijven van een roman, *Schuchtere kruinen*, die onlangs door een tiental uitgeverijen was afgewezen. Alle afwijzingsbrieven had ik aan het prik-bord boven mijn bureau gehangen. Bij elke punaise die ik in de kurklaag drukte, voelde ik een steek in mijn hart: mijn ontmoediging was evenredig aan mijn pas-sie voor schrijven.

Gelukkig duurde deze neerslachtigheid nooit erg lang. Tot nu toe was het me nog altijd gelukt mezelf ervan te overtuigen dat deze afwijzingen het voorportaal van mijn succes waren. En om daarin te blijven gelo-

ven klampte ik me vast aan grote voorbeelden. Stephen King zei vaak dat *Carrie* door dertig uitgevers was afgewezen. De helft van de Londense uitgevers vond het eerste deel van *Harry Potter* ‘veel te lang voor kinderen’. Voordat *Duin* van Frank Herbert ’s werelds best verkochte sciencefictionroman werd, was het zo’n twintig keer afgewezen. Francis Scott Fitzgerald had, naar het schijnt, de muren van zijn kantoor behangen met de 122 afwijzingsbrieven van de tijdschriften waaraan hij zijn korte verhalen had aangeboden.

2.

Maar deze vorm van autosuggestie begon zijn grenzen te bereiken. Ondanks al mijn goede wil had ik grote moeite mezelf weer aan het schrijven te zetten. Het was geen writer’s block of gebrek aan ideeën dat me lamlegde, maar het fnuikende gevoel dat er geen progressie zat in mijn schrijven. Het gevoel dat ik niet goed meer wist waar ik heen moest. Ik had behoefte aan een frisse blik op mijn werk. Een kritische en compromisloze kijk. Aan het begin van het jaar had ik me aangemeld voor een cursus *creative writing* bij een prestigieuze uitgeverij. Ik had hier veel hoop op gevestigd, maar was al snel gedesillusioniseerd geraakt. De schrijver die de cursus gaf, Bernard Dufy, een romanschrijver die zijn glorietijd in de jaren negentig had beleefd, noemde zichzelf een stilistische goudsmid. ‘Al je werk moet op de taal gericht zijn, niet op het verhaal,’ bleef hij maar zeg-

gen. ‘Het verhaal is er uitsluitend om de taal te dienen. Een boek kan geen ander doel hebben dan het zoeken naar vorm, ritme, harmonie. Daarin schuilt de enige mogelijke originaliteit, want sinds Shakespeare zijn alle verhalen al wel geschreven.’

De duizend euro die ik had gespendeerd aan deze schrijfles – in drie sessies van vier uur – maakten me kwaad en blut. Misschien had Dufy wel gelijk, maar persoonlijk dacht ik precies het tegenovergestelde: stijl was geen doel op zich. De belangrijkste eigenschap van een schrijver is dat hij de lezer met een goed verhaal weet te grijpen. Dat de vertelling hem losrukt van zijn bestaan, zodat hij volledig opgaat in het privéleven en de realiteit van de personages. Stijl was slechts een middel om het verhaal te sturen en levendig te maken. Eigenlijk kon het me niks schelen wat een conventioneel schrijver als Dufy dacht. Het enige advies dat ik graag had gekregen, het enige wat in mijn ogen voor mij van belang was geweest, was dat van mijn oude idool: Nathan Fawles, mijn favoriete schrijver.

Ik ontdekte zijn boeken in mijn late tienerjaren, op een moment dat Fawles al lang gestopt was met schrijven. *Getroffen*, zijn derde roman, had ik gekregen van Diane Laborie, mijn vriendinnetje van de middelbare school, als afscheidscadeau toen we uit elkaar gingen. De roman had meer bij me teweeggebracht dan het verlies van een liefde die geen liefde was. Daarna had ik zijn eerste twee boeken gelezen: *Lorelei Strange* en

Een kleine Amerikaanse stad. Sindsdien had ik nooit meer iets zo prikkelends gelezen.

Door zijn unieke schrijfstijl was het alsof Fawles zich rechtstreeks tot mij richtte. Zijn romans waren soepel van stijl, energiek en intens. Ik ben van niemand een fan maar zijn boeken las en herlas ik omdat ze over mij gingen, over de relaties met anderen, over hoe lastig het is om het roer van je leven in eigen hand te houden, over de kwetsbaarheid van de mens en de broosheid van ons bestaan. Ze gaven me kracht en maakten mijn verlangen om te schrijven alleen maar groter.

In de jaren nadat hij zich had teruggetrokken, probeerden andere auteurs zijn stijl over te nemen, zijn universum na te bootsen, zijn verhaalopbouw te kopiëren of zijn gevoeligheid te veinzen. Maar wat mij betreft kon niemand aan hem tippen. Er was maar één Nathan Fawles. En of je nu van hem hield of niet, het stond buiten kijf dat hij een bijzondere schrijver was. Zelfs bij een geblindeerde beoordeling hoefde je maar een bladzijde te lezen om te weten dat hij die had geschreven. Voor mij was dat altijd het echte teken van talent.

Ook ik had zijn romans geanalyseerd in een poging hun geheimen te ontrafelen, en daarna had ik steeds meer de ambitie gekoesterd met hem in contact te komen. Hoewel ik mijn kans op een antwoord nihil achtte, had ik hem een paar keer geschreven via zijn uitgeverij in Frankrijk en via zijn literair agent in de Verenigde Staten. Ik had hem ook mijn manuscript toegestuurd.

En toen, tien dagen geleden, stuitte ik in de nieuwsbrief van de officiële website van het eiland Beaumont op een vacature. La Rose Écarlate, het boekwinkeltje van het eiland, was op zoek naar een medewerker. Ik had meteen per e-mail gesolliciteerd en diezelfde dag nog had Grégoire Audibert, de eigenaar van de winkel, me via Facetime gebeld om te zeggen dat ik was aangenomen. Het was een baan voor drie maanden. Het salaris was zozo, maar Audibert zorgde voor onderdak en vergoedde twee maaltijden per dag bij Fort de Café een van de twee restaurants aan het dorpsplein.

Ik was blij dat ik deze baan in de wacht had weten te slepen en uit de woorden van de boekverkoper maakte ik op dat ik genoeg tijd overhield om in die inspirerende omgeving te schrijven. Een omgeving die me de kans bood om Nathan Fawles te ontmoeten, dat wist ik zeker.

3.

Door een manoeuvre van de schipper vertraagde de vaart van de boot.

‘Land in zicht!’ riep hij terwijl hij met zijn kin naar het eiland wees waarvan de contouren zich aftekenden tegen de horizon. Beaumont lag op drie kwartier varen van de kust en had de vorm van een croissant. Een cirkelboog van zo’n vijftien kilometer lang en zes kilometer breed. Het eiland werd altijd beschreven als een natuurlijke en ongerepte omgeving, als een van de

pareltjes van de Middellandse Zee, waar krekens met turkoois water, beekjes, dennenbossen en fijne zandstranden elkaar afwisselden. Een tijdloze Côte d'Azur, zonder toeristen, vervuiling of beton.

De afgelopen tien dagen had ik ruimschoots de tijd gehad om me te verdiepen in de documentatie die ik over het eiland had kunnen vinden. Sinds 1955 behoorde Beaumont toe aan een discrete Italiaanse familie van industriëlen, de familie Gallinari, die in het begin van de jaren zestig ongekeerde sommen geld had geïnvesteerd in de ontwikkeling van het eiland door grote water- en grondwerken uit te voeren en uit het niets een van de eerste jachthavens langs de kust te creëren.

In de loop der jaren had de ontwikkeling van het eiland zich in een duidelijke lijn voortgezet: het welzijn van de bewoners mocht nooit worden geofferd op het altaar van de zogenaamde moderniteit. En voor de eilandbewoners hadden de bedreigingen twee duidelijk herkenbare gezichten: speculanten en toeristen.

Om de bouw te beperken, had de Eilandraad een eenvoudige regel aangenomen die bestond uit het bevriezen van het totaal aantal wateraansluitingen. Een beproefde strategie die ze hadden afgekeken van het stadje Bolinas in Californië. Het resultaat was dat de bevolking al dertig jaar rond de vijftienhonderd zielen lag. Er was geen makelaarskantoor op Beaumont: een deel van het bezit werd van familie op familie doorgegeven, en de rest bij coöptatie. Het toerisme werd in de hand gehouden dankzij streng toezicht op het aantal vaste verbindingen met het

vasteland. In het hoogseizoen en midden in de winter maakte slechts één veerboot – de beroemde Téméraire, die per abuis ook wel de ‘ferry’ werd genoemd – drie retourvaarten per dag, en niet één meer, om 8.00 uur, 12.30 uur en 19.00 uur, vanaf de pier van Beaumont naar de pier van Saint-Julien-les-Roses. Dit alles gebeurde op de ouderwetse manier: zonder reservering vooraf en altijd met voorrang voor de eilandbewoners.

Om precies te zijn: Beaumont stond niet vijandig tegenover toeristen, maar er waren geen voorzieningen voor hen. In totaal waren er op het eiland drie cafés, twee restaurants en een pub. Er was geen hotel en er waren maar weinig bewoners die een kamer verhuurden. Maar hoe meer iedereen ontmoedigd werd om naar Beaumont te komen, hoe mysterieuzer en populairder de plek werd. Naast de lokale bevolking die er het hele jaar door woonde, waren er wat welgestelden die er een tweede huis hadden. In de loop der decennia was een aantal industriëlen en kunstenaars enthousiast geraakt over deze chique, idyllische en serene omgeving. De eigenaar van een hightechonderneming en twee of drie figuren uit de wijnindustrie waren erin geslaagd een villa te kopen. Maar hoe beroemd of rijk iemand ook was, iedereen hield zich op de achtergrond. De gemeenschap stond niet onwelwillend tegenover de integratie van nieuwe leden, zolang zij maar de waarden respecteerden die van oudsher de ziel van Beaumont bepaalden. Overigens waren de nieuwkomers vaak de felste verdedigers van hun adoptie-eiland.

Dit ons kent ons was de bron van veel kritiek en zelfs van ergernis bij degenen die ervan waren uitgesloten. In het begin van de jaren tachtig wilde de socialistische regering Beaumont kopen, officieel om het tot beschermd landschap te verklaren, maar in werkelijkheid om een eind te maken aan de status aparte van het eiland. Er was massaal protest aangetekend en de regering had het plan laten varen. Sindsdien had de regering zich erbij neergelegd: het eiland Beaumont was een speciale plek. En zo bestond, op steenworp afstand van de Zuid-Franse kust, een klein paradijs omringd met kristalhelder water. Een stukje Frankrijk dat niet helemaal Frankrijk was.

4.

Eenmaal aan wal trok ik mijn koffer over de kasseien van de pier achter me aan. De jachthaven was niet erg groot, maar mooi aangelegd, levendig en heel pittoresk. Het stadje strekte zich uit rondom de baai, een beetje als een amfitheater: kleurrijke huizen, in verschillende lagen, fonkelend onder de felblauwe hemel. Het deed me denken aan het Griekse eiland Hydra, waar ik als tiener met mijn ouders was geweest. Maar toen ik even later door de smalle, steile straatjes liep, waande ik me in het Italië van de jaren zestig. En nog iets later, toen ik wat hoger op de flank was, zag ik voor het eerst de stranden met hun witte duinen en moest ik denken aan de zandvlakten van Massachusetts. Tijdens deze eerste

kennismaking met het eiland – en terwijl de wieltjes van mijn koffer weergalmden op het plaveisel van de straten die naar het centrum leidden – drong het tot me door dat het bijzondere en de magie van Beaumont voortkwamen uit dit ongrijpbare samenspel. Beaumont was een kameleontische plaats, een unieke, niet te klasseren plek die niet te analyseren of uit te leggen viel.

Ik bereikte al snel het centrale plein. Het had een Provençaalse dorpsallure en leek zo uit een roman van Giono te komen. De Place des Martyrs was het zenuwcentrum van Beaumont. Een lommerrijk plein met een klokkentoren, een oorlogsmonument, een bruisende fontein en een petanquebaan.

Onder de wijnranken bevonden zich, zij aan zij, de twee restaurants van het eiland: Saint Jean Hiver en Fort de Café. Op het terras van laatstgenoemde herkende ik de magere gestalte van Grégoire Audibert, die net de laatste hap van zijn artisjokken nam. Hij zag eruit als een ouderwetse Franse schoolmeester: peper-en-zoutkleurig sikje, giletje, lange verkreukte stofjas

De boekverkoper herkende mij ook, nodigde me met een groot gebaar uit aan tafel en bood me een glas prik aan alsof ik een kind van twaalf was.

‘Ik zeg het maar meteen, aan het einde van het jaar stop ik met de boekwinkel,’ zei hij zonder omhaal.

‘Wat bedoelt u?’

‘Daarom ben ik op zoek naar een medewerker: om wat op te ruimen, de boekhouding een beetje bij te houden en voor de grote eindinventarisatie.’

‘Stopt u er helemaal mee?’

Hij knikte terwijl hij met zijn brood een restje olijfolie opveegde.

‘Maar waarom?’

‘Het is niet meer te doen. Mijn omzet is in de loop der jaren gestaag minder geworden en wordt er echt niet meer beter op. Kijk, de overheid laat die internetgiganten die in Frankrijk geen belasting betalen rustig hun gang gaan.’

De boekverkoper zuchtte, bleef een paar tellen in gedachten en zei toen half gelaten, half uitdagend: ‘En laten we realistisch zijn: waarom zou je de moeite nemen om naar een boekwinkel te gaan als je met drie klikken op je iPhone een boek thuis kunt laten bezorgen.’

‘Om zoveel redenen! Heeft u gezocht naar iemand die de winkel wil overnemen?’

Audibert haalde zijn schouders op.

‘Dat wil niemand. Tegenwoordig is niets minder winstgevend dan een boek. Dit is niet de eerste boekhandel die dichtgaat, en zeker niet de laatste.’

Hij schonk zijn karaf wijn leeg in zijn glas en sloeg het in een keer achterover. ‘Ik zal u La Rose Écarlate laten zien,’ zei hij terwijl hij zijn servet opvouwde en opstond.

Ik liep achter hem aan naar de boekwinkel aan de overkant van het plein. De etalage was een droefgeestige vertoning van boeken die al maanden lagen te verstoffen. Audibert duwde de deur open en stapte opzij om me langs te laten.

De winkel was vanbinnen al even somber. De overgordijnen namen al het licht weg. De notenhouten boekenkasten hadden zeker karakter, maar er stonden alleen maar heel klassieke, specifieke, zelfs snobistische titels in. De academische cultuur op zijn best. Ik begon me een beeld te vormen van Audibert en beeldde me even in hoe hij een hartaanval zou krijgen als hij gedwongen werd sciencefiction, fantasy of manga's te verkopen.

'Ik laat u uw slaapkamer zien,' zei hij terwijl hij naar een houten trap achter in de winkel wees.

Het appartement van de boekhandelaar bevond zich op de eerste verdieping. Mijn verblijf was op de tweede: een studio onder het dak, over de hele lengte van het pand. Toen ik de knarsende balkondeuren opendeed ontdekte ik tot mijn grote verrassing een terrasje met uitzicht op het plein. Het spectaculaire uitzicht reikte helemaal tot aan de zee en vrolijkte me een beetje op. Een wirwar van steegjes kronkelde tussen de verweerde okerkleurige stenen gebouwen door tot aan de kust.

Nadat ik mijn spullen had uitgepakt, ging ik terug naar de boekwinkel om te ontdekken wat Audibert nu echt van me verwachtte.

'De wifi werkt niet zo goed,' waarschuwde hij terwijl hij een oude pc aanzette. Je moet de modem op de eerste verdieping vaak opnieuw opstarten.'

In de tijd dat de computer wakker werd, zette de boekhandelaar een gaspitan aan en vulde hij een percolator met water.

'Een kop koffie?'

‘Lekker.’

Terwijl hij twee koppen koffie zette, keek ik rond in de winkel. Op het prikbord achter het bureau hingen wat covers van een tijdschrift voor de boekenbranche, *Livres Hebdo*, uit de tijd dat Romain Gary nog schreef (en dan overdrijf ik nauwelijks...). Ik had zin om de gordijnen wijd open te trekken, de sleetse paarse vloerkleden weg te halen, de boekenkasten en de presentatietafels helemaal opnieuw in te richten.

Alsof hij mijn gedachten kon lezen nam Audibert het woord: ‘La Rose Écarlate bestaat sinds 1967. De winkel ziet er nu niet meer uit, maar destijds was het een waar instituut. Veel schrijvers, Franse en buitenlandse, hebben hier lezingen gegeven en handtekeningen uitgedeeld.’

Hij haalde een in leer gebonden gastenboek uit een lade tevoorschijn en gaf het aan zodat ik het kon doorbladeren. Op de foto’s herkende ik inderdaad Michel Tournier, J.M.G. Le Clézio, Françoise Sagan, Jean d’Ormesson, John Irving, John Le Carré en... Nathan Fawles.

‘Gaaf u de winkel echt sluiten?’

‘Zonder enige wroeging,’ zei hij. ‘Mensen lezen niet meer, het is niet anders.’

Ik nuanceerde: ‘Mensen lezen misschien op een andere manier, maar ze lezen nog wel.’

Audibert draaide de gaspit uit om het gefluit van de Italiaanse koffiepot te stoppen.

‘Nou ja, u begrijpt wel wat ik bedoel. Ik heb het niet over vermaak, ik heb het over echte literatuur.’

Uiteraard, de bewuste échte literatuur. Met mensen zoals Audibert kwam deze uitdrukking, of die van de échte schrijver, vanzelf wel een keer om de hoek kijken. Maar ik had me door niemand ooit wijs laten maken wat ik wel of niet moest lezen. En je op deze manier opwerpen als rechter om te bepalen wat wel of geen literatuur was, was in mijn ogen buitensporig arrogant.

‘Kent u veel echte lezers?’ vroeg de boekverkoper opgewonden. ‘Ik bedoel intelligente lezers die een aanzienlijk deel van hun tijd aan het lezen van serieuze boeken wijden.’

Zonder mijn antwoord af te wachten, wond hij zich nog verder op: ‘Wat denkt u, hoeveel echte lezers zijn er nog over in Frankrijk? Tienduizend? Vijfduizend? Minder misschien?’

‘Ik vind u pessimistisch.’

‘Nee, nee! We moeten onder ogen zien dat we een literaire woestijn betreden. Tegenwoordig wil iedereen schrijver zijn en leest niemand meer.’

Om een einde aan dit gesprek te maken wees ik naar een foto van Fawles in het gastenboek.

‘Nathan Fawles, kent u die?’

Audibert fronste zijn wenkbrauwen en keek me argwanend aan. ‘Een beetje. Nou ja, voor zover je Nathan Fawles kunt kennen...’

Hij schonk een kop koffie met zowel de kleur als de consistentie van inkt voor me in.

‘Toen Fawles hier in 1995 of 1996 zijn boek kwam sig-

neren, was hij voor het eerst op het eiland. Hij werd op slag verliefd. Ik heb hem zelfs geholpen bij de aankoop van zijn huis, La Croix du Sud. Maar daarna heb ik vrijwel geen contact meer met hem gehad.'

'Komt hij nog weleens in de boekwinkel?'

'Nee, nooit.'

'Denkt u dat hij een boek voor me wil signeren als ik bij hem langsga?'

Audibert schudde zuchtend zijn hoofd: 'Zet dat idee maar uit je hoofd, tenzij je beschoten wilt worden.'